

Povzetek

Aksiom regularnosti je dolgo časa veljal predvsem za način, kako iz teorije množic izključiti najbolj nenavadne množice. Predvsem v osemdesetih letih pa so se pojavili primeri, ko se je ta aksiom pokazal za preveč omejujočega. Tako je leta 1988 P. Aczel vpeljal aksiom antiregularnosti in s tem predstavil nov, širši pojem množice. Ko je že kazalo, da je s tem aksiom regularnosti postal odvečen, so leta 1994 H. Andréka, Á. Kurucz in I. Németi dokazali, da Birkhoffov izrek, eden najpomembnejših v univerzalni algebri, ni izpeljiv brez aksioma regularnosti. Njihov dokaz je skupaj z delom P. Aczla v žarišču tega dela.

Math. Subj. Class. (1991): 03C15.

Key Words: model theory, ZF^- -models, Birkhoff's variety theorem.

Literatura

- [1] P. Aczel, *Non-well-founded Sets*, CSLI Lecture Notes, University of Chicago Press, Chicago, 1988.
- [2] H. Andr eka,  . Kurucz in I. N emeti, Connections between axioms of set theory and basic theorems of universal algebra, *J. Symbolic Logic* **59** (1994), 912–923.
- [3] H. Andr eka in I. N emeti, *HSP K* is equational class, without the axiom of choice, *Algebra Universalis* **13** (1981), 164–166.
- [4] J. Barwise in L. Moss, Hypersets, *Math. Intelligencer* **13** (1991) no. 4, 31–41.
- [5] S. Burris in H. P. Sankappanavar, *A Course in Universal Algebra*, Springer-Verlag, New York, 1981.
- [6] U. Felgner, *Models of ZF-Set Theory*, Lecture Notes in Mathematics 223, Springer-Verlag, New York, 1971.
- [7] L. Henkin, J. D. Monk in A. Tarski, *Cylindric Algebras, Part I*, North-Holland, Amsterdam, 1971.
- [8] T. Jech, *Set Theory*, Academic Press, New York, 1978.
- [9] N. Prijatelj, *Osnove matemati ne logike, 1.del, Simbolizacija*, Društvo matematikov, fizikov in astronomov SRS, Ljubljana, 1982.
- [10] N. Prijatelj, *Osnove matemati ne logike, 2.del, Formalizacija*, Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, Ljubljana, 1992.
- [11] N. Prijatelj, *Osnove matemati ne logike, 3.del, Aplikacija*, Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije, Ljubljana, 1994.
- [12] E. Specker, Zur Axiomatik der Mengenlehre (Fundierungs- und Auswahlaxiom), *Zeitschr. f. math. Logik und Grundlagen d. Math.* **3** (1957), 173–210.